Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 2445. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 21-го ГРУДНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 21, 1955. No. 245. VOL. LXII.

УРЯД ВИЯСНЮЄ НЕПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ ДОПОМОГИ ЗАКОРДОНОВІ

ДОПОМОГА ЗАКОРДОНОВІ СТАНОВИТЬ І В ЦЬОМУ РОЦІ ПОНАД 4 БІЛЬЙОНИ, ХОЧ КОНГРЕС УХВАЛИВ ТІЛЬКИ $2,700,000,000; РЕШТУ ВИДАДУТЬ ІЗ РЕЗЕРВ З ПОПЕРЕДНІХ РОКІВ

Вашингтон. — В столиці заіснувало велике замішання між конгресменами й сенаторами, коли вони довідалися, що уряд проситиме Конгрес про призначення на допомогу закордонові коло п'ятох більйонів долярів, в найближчому фінансовому році, який починається 1 липня 1956 року. Справа в тому, що недавно на нарадах в Білому Домі уряд повідомив був представників Конгресу, що і в найближчому фінансовому році допомога закордонові буде така сама, як і в поточному фінансовому році, це значить коло 2,700,000,000 долярів. Та два дні тому уряд повідомив, що проситиме Конгрес, щоб на допомогу закордонові призначив коло 5,000,000,000 долярів. Коли сенатори довідалися про те, почали висловлювати своє негодування на те, що уряд майже вдвоє збільшує допомогу закордонові, бо на цей фінансовий рік Конгрес ухвалив був допомогу закордонові в висоті 2,700,000,000 долярів. Представники Конгресу трохи заспокоїлися, коли довідалися, що уряд не думає збільшувати допомогу закордонові, яка в дійсності і в цьому році становила коло 4,200,000,000 долярів, бо уряд мав резерви з попередніх років, і тому не домагався більшої суми на цю ціль в цьогорічному бюджеті, але уряд буде просити Конгрес призначити на допомогу закордонові коло 5,000,000,000 долярів, щоб можна було продовжувати діло допомоги закордонові в тій самій висоті, що і в цьому році. Непорозуміння в цій справі виникло тому, що Конгрес ухвалює суми на якусь ціль, але ті суми не завжди уряд видає, і внаслідок того залишаються резерви, якими уряд диспонує в найближчому році. Все таки сподіваються, що в Конгресі буде боротьба в справі, ухвалюваного бюджету, на допомогу закордонові. Республіканський конгресмен Дюї Шорт заявився проти того, щоб ЗДА збільшували допомогу закордонові. Шорт є визначним членом Комісії Збройних Сил в Палаті Репрезентантів і саме тепер вернувся з п'ятитижневої подорожі по Арґентині і Бразилії. В своєму інтерв'ю конґресмен заявив журналістам таке: „Починаю розуміти, що неможливо купити собі за гроші приятелів. Якщо не будемо обережні, то нас добре видоять. Та ми мусимо дбати також і про своїх виборців, які змагаються за засоби до життя". В справі кандидатури президента Айзенгавера заявив Шорт, що Айзенгавер добре робить, не складаючи в цій справі заяви, бо „його виберуть на президента, хоч би він сидів на ґанку і не виголосив ані одної промови".

Організація для поборювання надмірної політичної активности робітництва

Вашинґтон. — Об'єднана робітнича організація Американська Федерація Праці — Конґрес Індустрійних Організацій заповіла збільшити свою політичну активність, головним чином під час найближчих виборів, щоб до Конґресу вибрати тих конґресменів і сенаторів, які прихильно ставляться до поліпшення робітничого законодавства. Тим часом консервативні кола американського громадянства об'єднуються навколо організації, званої Товариство для Промислової Мобілізації, яке ставить собі ціллю „поборювати надмірну політичну активність робітничих організацій". На чолі цієї організації стоїть Джеймс М. Брюбейкер — її генеральний дорадник, який досі був працівником Крайового Товариства Підприємців.

МекКарті домагається вияснення в справі кривоприсяги генерала Цвікера

Вашинґтон. — Сенатор Джозеф Р. МекКарті вислав листа до генерального прокуратора Герберта Бравнелла, в якому домагається, щоб департамент справедливости вияснив справу кривоприсяги генерала Ралфа В. Цвікера. МекКарті написав, що дальша мовчанка в цій справі може зродити підозріння, що політичні мотиви вмішуються до дій департаменту справедливости. Генерал бриґади Цвікер зізнавав на Постійній Сенатській Слідчій Підкомісії і заявив, що він не давав цій Підкомісії жарних інформацій в справі підвищення майора-дентиста Ірвінґа Пересса та його почесного звільнення з військової служби. (Пересса підвищено в ранзі і почесно звільнено з військової служби, хоч було відомо, що він відмовився підписати заяву про свою льояльність). Та урядовці Сенатської Слідчої Підкомісії зізнали під присягою, що генерал Цвікер таки інформував їх про справу Пересса. Сенатська Підкомісія ще 20 квітня звернулася до департаменту справедливости щоб він вияснив, хто склав кривоприсягу, чи урядовці комісії Джордж Анастас і Меррі Морріл, чи генерал бриґади Цвікер.

Незалежні робітничі організації думають про своє об'єднання

Ст. Луїс, Мо. — Представники кількох найбільших робітничих незалежних організацій ведуть переговори в справі об'єднання, щоб з більшим успіхом протиставитися об'єднаній робітничій організації Американська Федерація Праці — Конґрес Індустрійних Організацій. В переговорах брали участь 50 представників робітничих спілок, які належать до Крайової Незалежної Спілкової Ради і Сконфедеровані Спілки Америки. Крайова Незалежна Спілкова Рада об'єднує 2,500 робітничих спілок із 1,800,000 членами, а Сконфедеровані Спілки Америки мають 75,000 членів. В переговорах не взяли участи представники незалежної спілки Об'єднані Вуглекопи, яку очолює Джан Луїс. В лютому має відбутися конвенція у Вашинґтоні, на якій має запасти рішення про об'єднання незалежних робітничих організацій.

Майбутній президент Бразилії відвідає ЗДА й Европу

Ріо де Жанейро. — Обраний на президента Хусцеліно Кубічек, який 15 січня 1956 року перейме уряд президента Бразилії, прибуде в перших днях січня у відвідини до З'єдинених Держав Америки і потім виїде до Европи з метою встановлення дружніх і торговельних взаємин між Бразилією і відвідуваними країнами. Поїздка Кубічека до ЗДА запланована вже здавна і відбудеться вона за спеціяльним запрошенням американського уряду переданим Кубічекові американським шарже д'афер Більямом Ц. Тімбі.

Цього року ЗДА видали 689,674 візи

Вашинґтон. — Шеф консулярного відділу в державному департаменті Скотт МекЛавд повідомив, що фінансового року, який закінчився 30 червня 1955 року, ЗДА видали 689,674 іміґрантські й туристичні візи. МекЛавд заявив, що цього року значно збільшилося число віз для іміґрантів, які мають прибути на основі закону 1953 року. До 9 грудня ц. р. таких віз видано 52,072, а протягом всього минулого року видано їх 32,0009. В 1954 р. ЗДА видали всіх віз 627,420, а в 1953 році — 542,895. 689,674 візи, видані в цьому фінансовому році — це найбільше число віз, виданих урядом ЗДА в післявоєнних роках.

Цьогорічна повінь спричинила шкоди на 450 мільйонів

Бостон, Масс. — Районовий Відділ Адміністрації Цивільної Оборони аж тепер оцінив, що цьогорічні повені з серпня й жовтня спричинили шкоди на 450 мільйонів долярів в п'ятьох північно-східніх стейтах. Крім тих втрат були ще великі втрати внаслідок цього, що 110,000 робітників і робітниць в стейтах Коннектикат, Ровд Айленд і Массачусетс не могли деякий час працювати внаслідок поницених повінню фабрик. Найбільші втрати внаслідок повені були в стейті Коннектикат, найменші в стейті Ню Йорк. Повінь з серпня спричинила втрати на 400 мільйонів, а з жовтня 50 мільйонів долярів.

Китайські націоналісти затоплюють кораблі червоного Китаю

Тайпей (Формоза). — Командування летунських збройних сил національного Китаю повідомило, що націоналістичні бомбардувальники знищили дві китайські комуністичні канонірки і пошкодили третю поблизу астровів Тунґсган біля південного побережжя Китаю. Знищено ці канонірки 500 - фунтовими бомбами, що їх скинено тоді, коли комуністичні канонірки почали обстрілювати націоналістичних летунів. До обстрілювання націоналістичних літаків приєдналася була теж комуністична артилерія з островів Тунґсган. Це був другий день бойових дій націоналістично-китайського летунства проти комуністичних кораблів в околицях островів Тунґсган.

Станиславівська футбольна дружина чемпіоном України

Як повідомляє „Радянська Україна", станиславівська футбольна дружина „Спартак" здобула звання чемпіона України. Водночас вона завоювала право боротись за перехід у клясу „Б". Щоб чемпіон України перейшов у клясу „Б", треба було перемогти у перехідній грі дружину футболістів севастопільського Будинку офіцерів. Перша перехідна гра відбулася 13 листопада в Севастополі і закінчилась з рахунком 2:0 на користь севастопільської дружини. 20 листопада у Станиславові відбулася друга гра. Виграли станиславівські футболісти з рахунком 2:0. Дня 24 листопада в Станиславові відбулася заключна перехідна гра. Перемогу з рахунком 2:0 здобула станиславівська дружина. Таким чином чемпіон України — станиславівська футбольна дружина — в наступному сезоні братиме участь у розгрі першости дружин майстрів кляси „Б".

Генеральна Асамблея ОН рішила закінчити свою сесію

Об'єднані Нації. — Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй вирішила закінчити у вівторок 20-го грудня ц. р. свою цьогорічну сесію, при чому її останнім актом мало бути переведення вибору 12-го бракуючого ще члена Ради Безпеки. В понеділок, 19 ц. м. відбулась нарада, в якій взяли участь делеґати З'єдинених Держав, азійських і південно - американських держав, які підтримували кандидатуру Філіппін і делеґати Англії, совєтського бльоку й европейських держав, які підтримували кандидатуру Юґославії. Всі вони прийняли запропонований президентом Генеральної Асамблеї компроміс, за яким вибереться Юґославію, але вона, за внутрішнім порозумінням, зречеться добровільно в наступному році й відступить місце Філіппінам. Всі сторони погодились на таку розв'язку затяжної кризи, бо члени Об'єднаних Націй були поділені в цій справі на такі два табори, що ніодин кандидат не був всилі дістати потрібних дві третини голосів. Делеґат Філіппін, генерал Ромульо з усмішкою вийшов із залі після закінчення наради і заявив, що він має надію — ввійти туди так само усміхнений за рік, себто в характері члена Ради Безпеки.

Еспанія погоджується на поширення автономії в Марокко

Мадрид. — Еспанський уряд негайно признає більший голос марокканців в крайовому правлінні — заявив високий комісар Еспанії в еспанській частині Марокко, генерал Рафаель Гарчія Валіно. Сталося це після наради в генерала Франка, на яку викликано з Парижу тамошнього еспанського амбасадора та еспанського міністра в невтральній зоні Марокко, в Танжері, — двох найкращих спеціялістів Еспанії в марокканських справах. Рішення оприлюднити готовість Еспанії поширити автономію Марокко прийшло наслідком некорисного враження, що його викликала в арабському світі заява ген. Франка з-перед трьох днів, в якій він заявився проти засосування демократичної форми правління в Марокко. Марокканці зрозуміли це, як узагалі відмову Еспанії від признання марокканським арабам права до самостійности, всупереч заходам Франції дати Марокко таку самостійність у співпраці з теперішнім султаном Бен Юссефом.

Голляндсько-німецькі взаємини псує справа воєнних злочинців

Гааґа. — На вівторок 20 грудня призначено відновлення переговорів між Голляндією і Західньою Німеччиною, які ще в січні ц. р. перервано „на кілька тижнів". В міжчасі взаємини між двома державами погіршились, хоч керівні державні кола в обох державах здають собі справу, що спільна приналежність до західнього фронту НАТО, приналежність до Західньої Европейської Унії і Стально-Вугільної Спільноти диктує обом країнам зберігати добрі сусідські відносини. Тим часом однаково в Голляндії, як Західній Німеччині загострились настрої головно з приводу німецьких воєнних злочинців, що 39 німців, засуджених за воєнні злочини на досмертну в'язницю, перебувають у голляндській в'язниці в Бреда і західньо-німецькі часописи віддавна домагаються випущення на волю тих німців, що дратує голляндську публічну опінію. Другою справою, яка вимагає поладнання, це „зникнення" німецьких воєнних бондів, випущених в Голляндії на вартість 80 мільйонів долярів. Голляндія вважає, що Західня Німеччина відповідає за ту квоту, яка належить Голляндії.

Румунський соціяліст включився до комуністичної акції закликування „на родіну"

Београд. — Один із комуністичних провідних часописів у Букарешті (Румунія) опублікував листа колишнього заступника прем'єра Румунії, соціяліста Тітеля Петреску, в якому він гаряче розхвалює комуністичний режим і закликає румунських еміґрантів вертатися до комуністичної Румунії. Петреску, що був ув'язнений 1948 року без суду за спротив проти політики румунських комуністів, звільнено в літі цього року із в'язниці і він тепер же почав виступати в користь комуністів і вести за ними пропаґанду. У своєму листі, опублікованому в газеті „Сцінтейа", заявляє соціяліст Петреску, що політика румунської робітничої комуністичної партії є правильною і що обов'язком його колишніх приятелів, румунських соціялістів, які еміґрували закордон, „вертатися додому і брати участь разом з румунським народом в боротьбі за нове життя і за будову нового життя в Румунії".

СУДАН ПРОГОЛОСИВ СВОЮ САМОСТІЙНІСТЬ

Картум. — Парлямент автономного Судану прийняв в середу 19-го грудня ц. р. одноголосну декларацію самостійности та звернувся до Англії і Єгипту, як тих двох держав, що від 1899 року виконують спільну владу в Судані, щоб вони визнали рішення парляменту. Те голосування у парляменті відбулось згідно з англо-єгипетською умовою з 12 лютого 1952 року, в якій ті дві держави признали Суданові автономію на час трьох років з тим, що після того Судан вирішить сам свою дальшу долю. Парлямент вирішив призначити комісію із 5-ти членів для перейняття від англійського генерального губернатора суверенних прав, поки конституанта вирішить конституцію суданської держави та прийме новий виборчий закон. Тому, що між різними частинами Судану існують старі антагонізми, які навіть довели були недавно до конечности проголосити в краю виїмковий стан, будинок парляменту був оточений широким поліційним кордоном, проте, після проголошення декларації самостійности, гарматні стріли повідомили нарід про те історичне для нього рішення. На тому ж засіданні говорено про федераційний устрій, який єдино може зберегти єдність суданської країни в її новій державній формі. Найбільш заслуженою людиною для справи державности Судану є його прем'єр Ізмаїл ель Ажарі. Англійський амбасадор в Єгипті, сер Тревельян, відбув негайно нараду з єгипетським міністром внутрішніх справ Моґіеддіном, який водночас є міністром для справ Судану. Декларація незалежности, прийнята суданським парляментом, постільки заскочила Англію і Єгипет, що ті дві держави погодились були ще 9 грудня ц. р. про переведення в Судані загального плебісциту над питанням, чи Судан хоче належати до державного зв'язку з Єгиптом, чи бути самостійним. Суданський парлямент, не взявши під увагу того англо-єгипетського порозуміння, примушує тепер Англію й Єгипет дійти до нового порозуміння, як стрінути ту суданську декларацію і як практично піти їй назустріч. Англійські чинники в Судані й Єгипті вважають, що названий вгорі суданський прем'єр — проти якого існує дуже сильна опозиція серед суданців, хотів дістати в свої руки атут, що це за його правління Судан дістав самостійність і то без потреби відкликатись до всенародного голосування.

Йорданія вирішить у нових виборах свою закордонну політику

Єрусалим. — Прем'єр Йорданії, Газзаґ Магалі, після кількох днів урядування подався до димісії у зв'язку з бурхливими демонстраціями, які вибухли в столиці Йорданії Аммані і в йорданській частині Єрусалиму. Причиною тих демонстрацій були поголоски, що новий англофільський уряд Йорданії рішив приступити до бльоку держав з т. зв. Баґдадського пакту, — проти якого виступають Єгипет, Індія і совєтський бльок. Король Йорданії Гуссейн закликав нарід до спокою. Він погодився на розв'язання парляменту і розписання нових виборів, при чому у тих нових виборах головною спірною справою була б власне дальша закордонна політика краю. У зв'язку з вуличними заворушеннями — проголошено в Аммані в минулу п'ятницю виїмковий стан. Так само в біблійному Вифлеємі заборонено появлятись на вулицях від сумерку до світанку. В заворушеннях на вулицях арабської частини Єрусалиму згинули три особи, а між раненими є також два члени закордонного дипломатичного корпусу. Нові вибори до йорданського парляменту переведе „невтральний" уряд.

Совєтський амбасадор прибуває до Бонну з жінкою і понад пісотнею персоналу

Бонн. — На вівторок 20-го грудня ц. р. передбачений приїзд Валеріяна А. Зоріна, першого совєтського амбасадора до Західньої Німеччини. Разом з ним приїжджає його дружина і понад 50 осіб урядовців амбасади. Витати совєтського амбасадора доручено пані Еріці Папріц, заступниці керівника протокольного відділу боннського міністерства закордонних справ. Західньо - німецький уряд намагається не надавати прибуттю Зоріна більшої ваги і тому теж не буде ніяких більших церемоній у зв'язку з цією подією. Такою поведінкою Бонн хоче підкреслити, що він рішений не встановляти надто близьких взаємин з Совєтським Союзом і що він не піде надто скоро на совєтські сугестії вирішення справи об'єднання Німеччини з допомогою безпосередніх переговорів між Бонном і східнім Берліном, керованим Москвою.

В АМЕРИЦІ

● **Адміністрація Ветеранів** повідомляє, що ті юнаки, які зголосяться до 6-тимісячної служби в резерві, дістануть окремі винагороди: забезпеченеву полісу в сумі 10,000 долярів, безплатне піклування про зуби, відшкодування на випадок смерти під час військової служби і т. п.

● **Республіканці,** які є за те, щоб президент Айзенгавер, не зважаючи на свій вік, ще раз кандидував, звертають увагу, що 13 відсотків усіх сенаторів і 7 відсотків конґресменів мають більше як 70 років.

● **Республіканці** стараються, щоб цьогорічний бюджет був бездефіцітний, бо це було б їхнім атутом під час виборів в 1956 р. Але в найближчому році важко буде осягнути збалянсований бюджет. Якщо вибори виграють демократи, то вони матимуть клопіт із бюджетом, а якщо виграють республіканці, то вони впродовж чотирьох років найближчої президентури зможуть знову збалянсувати бюджет.

● **Президент Айзенгавер,** натиснувши на ґудзика, засвітив ялинку в Вашинґтоні коло Білого Дому. Президент мав біля себе телевізійний апарат, і, коли побачив у ньому, що ялинка світиться, сказав сам до себе. „Так, це йде гаразд!" — не знаючи, що його слова почули усі глядачі, які дивилися в телевізійні апарати.

● **Жіноча Секція Американського Жидівського Комітету** в Ню Йорку вшанує пані Френклін Д. Рузвелт на прийнятті в готелі „Валдорф - Асторія" за її працю для допомоги дітям в усьому світі.

● **В Онейді, Н. Й.,** пані Евелин Мут Лайонс відзначила 18 грудня 105-й раз день своїх народин. Вона заявила, що „таємниця її довговічности лежить в тому, що вона завжди старалася бути доброю".

● **74-річний Едмунд Вотерман** із Ню Йорку одружився з 34-річною Надею Микитин. Він — бувший продуцент - купець і засновник Спільного Оборонного Допомогового Комітету жидівської громади. Вона — моделька. Шлюб давав отець д-р Володимир Купчинський із Колеґіяльної Реформованої Церкви при Другій евеню.

● **Губернатор Кентокі А. Б. Чендлер** проголосив день 31-го грудня ц. р. „Днем Подяки" в своєму стейті, бо в 1955 році не було „посухи, землетрусів, пошесних недуг та війни". В цей день громадяни повинні відвідувати церкви, допомогати бідним та вивісити державні й стейтові прапори на своїх домах.

СВЯТИЙ МИКОЛА ПОЧИНАЄ ПЕРЕДРІЗДВЯНИЙ СЕЗОН В ГОЛЛЯНДІЇ

Святий Микола на білому коні проїжджає вулицями Амстердаму в Голляндії, відкриваючи своїм приїздом різдвяний сезон. Вітають його з захопленням тисячі дітей і батьків.

В СВІТІ

● **Президент Італії Джіованні Гронкі** прийняв запрошення від президента Айзенгавера і відвідає Вашинґтон наприкінці лютого 1956 року. Це буде офіційна візита, яка триватиме від 28 лютого до 1 березня. Цю візиту устійнено під час коротких відвідин державного секретаря в Римі в жовтні ц. р. куди він заїжджав по дорозі на невдалу Женевську конференцію міністрів закордонних справ.

● **Німецькі комуністи** розпочали пропаґандивну кампанію проти „окупаційного стану" в Західньому Берліні, який, мовляв, „повинен закінчитись так само, як закінчився в Східньому Берліні", де „суверенну владу" перейняла „Німецька Демократична Республіка". Західньо-німецька преса пише, що німецькі комуністи брешуть подвійно: 1) в Східній Німеччині диктаторський голос мають московські большевики, працедавці німецьких комуністів, і 2) німці Західнього Берліну та Західньої Німеччини зовсім не бажають, щоб американці й англійці від'їхали геть.

● **Кардинал Спелман** виїхав до Західньої Німеччини, щоб провести кілька днів перед Різдвом з американськими вояками, стаціонованими в цій країні. Звідтіль він відлетить на Далекий Схід щоб цього року знову, як протягом ряду років, провести різдвяні свята серед американських вояків і Південній Кореї.

● **У Сайґоні,** столиці Південного В'єтнаму, Вілбер Брукер, американський секретар армії, перевів інспекцію південно-в'єтнамської армії і висловив своє захоплення її „дисциплінованістю та ентузіязмом". Він заявив, що при дальших зусиллях, Південний В'єтнам напевно зможе сам оборонитись проти всякої нової аґресії комуністів.

● **Поштові марки ОН** мають великий збут серед філателістів цілого світу. Досі розпродано 155,791 марку, випущену 24-го жовтня з нагоди Дня Об'єднаних Націй. Цей випуск охоплював марки ціною 3, 4 і 8 центів та збірні зшитки по 15 цт. Випродано додатковий випуск 50,000 таких 15-центових зшитків. Так само випродано 1.000.000 значків по 3 цт., випущених 19 грудня 1954 р. з нагоди Дня Прав Людини. На 1956 рік передбачено випуск 3- і 8-центових значків у місяцях лютому, квітні, жовтні і грудні з нагоди різних роковин.

● **Румунський уряд повів** посилену акцію повороту „на роміну". З Будапешту радіовисильня „Голос Румунської Батьківщини" мадає спеціяльні авдиції для втікачів, які живуть у Західній Европі. Радіовисильня обіцяє еміґрантам „амнестію" і всякі блага.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НА ДОВШУ МЕТУ

Непевність — це чи не єдине слово, яким найвірніше можна було б схарактеризувати теперішню міжнародну ситуацію. Стан холодної війни, перегони в зброєнні, кожна дипломатична акція, пропаґанда і змагання за публічну опінію світу — все це створює ту непевність завтрішнього дня, під знаком якої живе світ.

Ситуацію можна було б схарактеризувати інакше: обидва суперечні табори, на які світ поділений, бояться і не хочуть війни, але обидва змагають до суперечного миру, якого навряд чи можна добитись без війни. Москва змагає до „мирного" опанування світу, а Захід хоче мирного визволення світу від тієї совєтської „мирної" загрози. Захід проголосив і дав Москві запевнення, що він не вхопить за зброю, щоб визволяти поневолені нею народи, щоб розбивати залізну заслону або об'єднувати Німеччину, Корею чи Індо-Китай, але рівночасно не залишив жадного сумніву, що готов за цю зброю вхопити, якщо Москва поважиться її діткнути у своїй „мирній аґресії". Рівночасно обидва табори висловлюють певність і переконання, що час працює для них.

З цього можна зробити такий висновок: в теперішній ситуації війна може вибухнути „не хотячи", в кожній хвилині, і тому кожний на таку можливість готовий, або старається бути готовий. Рівночасно обидві сторони, хоч більше або менше готові до війни, плянують і працюють на довшу мету, щоб осягнути свої цілі без війни.

До такої ситуації повинна достосуватись також і українська визвольна політика. Вона також повинна вестись під знаком готовости на випадок війни ,але рівночасно з розрахунком, що тієї війни може не бути, отже мусить бути плянована і вестися на довшу мету.

Ми не можемо забирати слова в справі того, що під одним і другим оглядом плянується й робиться і що треба плянувати й робити на рідних землях. Але треба мати з'ясований плян і відповідно поступати під одним і другим оглядом також в українській визвольній політиці по цей бік залізної заслони. А це справа й американських українців.

Факт є, що в цій нашій визвольній політиці ми не готові на жадну можливість, себто ані на війну, ані на мир, ані на коротку, ані на довшу мету. На жадну з цих можливостей ми не готові ані внутрішньо ,ані зовнішньо. Що конкретного ми могли б зробити в українській визвольній справі, якби завтра вибухла війна? Ми не маємо жадного мобілізаційного та стратеґічного пляну. Звичайно, ми „щось" робили б, себто імпровізували б та тяглись у хвості подій, нарікаючи, що нам дістся кривда, що події йдуть понад наші голови. Або: який конкретний плян ми маємо на довшу мету і що, чим та як думаємо робити, якщо війни не буде за рік, за п'ять чи десять років? Що більше, ми не маємо не тільки жадного пляну, не кажучи вже про якийсь конкретний „арсенал" на один або другий випадок, але не маємо навіть з'ясованої думки. Вся наша політика і все наше поступування — це імпровізація з дня на день. Ми не робимо, у нас тільки „робиться".

Який вихід з цього? Держави і нації можуть дозволити собі на подвійну політичну бухгальтерію. Вони можуть вести політику „миру через силу", можуть накопичувати величезні арсенали найбільш нищівної зброї та тримати в безперервній поготові свої армії, а рівночасно вести мирну політику на довшу мету й продовжувати нормальний розвиток і проґрес на всіх ділянках свого життя. У таких спільнотах, як наша, справа складніша, бо на таку подвійну політику ми не маємо ані сил, ані засобів. Що більше, вона нам навіть не потрібна. Ми бо в нашій визвольній акції, або, точніше, в нашій допомозі українській визвольній політиці маємо завдання і вартості, які, можна сказати, абсолютні, добрі і і на коротшу і на довшу мету.

Поперше, ми в жадному випадку не маємо часу. Як же ж можна мати час, коли „люд у кайданах, край у руїні"? Держави можуть мати переконання, що час працює для них, але для поневолених народів кожний день працює проти них. Звичайно, з рішальною боротьбою треба чекати „слушного часу", який може прийти тільки в загальній, міжнародній констеляції ,але на той „слушний час" ми не можемо чекати із заложеними руками. Нам треба в першу чергу скріплювати наші інституції, треба перебувати в постійній моральній готовості, як великі країни перебувають у військовій, і нам треба в першу чергу внутрішньої консолідації, бо єдине, що ми можемо робити, це постійно і на повний голос поширювати правду про Україну, домагатись належних їй прав. Для такої акції на коротшу і довшу мету нам потрібно трьох речей: грошей, грошей і грошей. Маючи відповідні засоби, наші центральні репрезентації зможуть плянувати і пляни виконувати на кожну мету.

ПРОТИДІЯ ВІЛЬНОГО СВІТУ

У своєму змаганні опанувати світ Москва застосовує тактику етапних здобутків. Друга світова війна дала їй величезну нагоду: спершу при союзницькій допомозі німців ,потім західніх альянтів. Проте, вони перетягнули струну з перетворенням Середньої Европи у свій сателітний табір. Здвигнений при їх активній допомозі комуністичний Китай перетягнув струну в Кореї і в Індо-Китаї. В реакції постали ті військово - політичні союзи в Европі, на Середньому і Далекому Сході, що їх символізують скорочені назви НАТО, МЕАТО і СЕАТО. Вони охоплюють вільний світ від Атлантійського океану через Середземне море і Середній Схід аж до Тихого океану, від Норвеґії до Австралії включно. Ці військово - політичні союзи та встановлені на їх підставі суходільні й морські бази З'єдинених Держав оточили вінком велетенську територію Совєтського Союзу й комуністичного Китаю. Совєтські військовики здають собі справу з того, що недвозначна погроза негайної відплати за кожну нову аґресивну акцію — це не пустий звук, бо тих американських баз, до яких належать також „плаваючі бази" — велетенські літаконосці, надто багато і надто широко розкидані вони по світі, щоб усіх їх можна було знищити одною „превенційною" атакою, тоді як кожна з цих баз становить потенціяльну, цілком реальну загрозу воєнної кантратаки. І тому безперервно йде совєтська кампанія проти згаданих трьох великих міжнародних бльоків вільного світу і проти заморських баз ЗДА.

Осягнувши великий успіх на липневій конференції „на вершинах" новою тактикою всміхненої дипломатії, яка спершу так само збентежила вільний світ, як післясталінський „новий вигляд" совєтської тактики, Москва знову перетягнула струну в експлюатуванні того первісного суто психологічного успіху. Зірвавши другу Женевську конференцію, цим разом уже міністрів закордонних справ, Москва повела політичний наступ неприйнятими в міжнародному житті засобами: продаючи арабам зброю по одній десятій її ринкової вартости — вона втискається на Близький Схід із сотнями своїх „інструкторів" і „техніків", а виголошуючи устами своїх найвищих достойників підбурливі промови в Індії і Бірмі та підписуючи з тими країнами торговельні умови з суто політичними цілями — вона розпалює холодну війну на теренах, де тієї війни досі ще не було. Вона думала, що коли водночас переведе пробний вибух водневої бомби і офіційно навве той вибух „найсильнішим, який був до цього часу", то цим скріпить свій міжнародний авторитет. Тим часом вже нині виявляється, що всі ті дії були грубою помилкою, так само, як помилкою була остання шантажева акція Совєтів на терені Об'єднаних Націй у зв'язку з прийманням нових членів.

Реакція вільного світу прийшла дуже швидко, у найбільш похвальній і доцільній формі. Настрій в урядовій верхівці Вашинґтону видно найкраще по заяві пресового секретаря державного департаменту Линколна Вайта, який поведінку Аркадія Соболєва в Об'єднаних Націях назвав „цинічною „акцією". Вжиття таких слів в офіційній заяві вказує на те, що терпець уряду ЗДА вривається. Але ще кращу ,бо доцільнішу вимогу мають висліди нарад Організації Північно - Атлантійського Пакту в Парижі. Як завжди раніше, коли західній світ почував себе загроженим, так і тепер він зареаґував передусім — повною єдністю свого фронту. Той фронт ніколи не був без щілин, бо серед кругло 40 держав антикомуністичного світу, в тому числі 15 держав НАТО, мусять бути різні й суперечні в деталях інтереси. Конкретно, напр., ЗДА й Англія не солідаризувались з Францією в її північно - африканській політиці, Франція не солідаризувалась з англо - американською політикою на Середньому Сході, Англія підтримувала радше арабський світ, коли ЗДА підтримували радше Ізраїль, американський уряд не був вдоволений з англійської політики в справі Кипру. У Парижі міністри трьох західніх великодержав одностайно ствердили необхідність найбільшої гармонії на всіх тих геополітичних відтинках. Осягнено теж відразу зближення між великими й малими державами НАТО, при чому признано цим останнім слушність, що вони повинні бути краще трактовані, як військово-політичні партнери. Рішено повести проти СССР контрнаступ на мусульманському фронті від Марокко до Пакістану, прислухаючись пильніше до економічних потреб арабського світу. Символом такої зміненої політики має бути будова велетенської греблі на Нілі з притягненням туди Міжнародного Банку для Розвитку й Відбудови, капіталів ЗДА й Англії та співпраці французько - німецького важкого промислу. Рішено розбудувати радарно - оборонну сітку НАТО від Норвеґії до Туреччини коштом 45 мільйонів долярів, видати в країнах НАТО в Европі на зброєння в 1956 році ще 10½ більйонів долярів та скликати окрему військову конференцію держав НАТО вже в лютому 1956 року.

Голосне ствердження державним секретарем Доллесом про відновлення холодної війни, і ті перші вияви, як вільний світ задумує вести ту нову холодну війну, дають запоруку, що всі останні успіхи большевиків є успіхами тимчасовими, які закінчаться в днях остаточного розрахунку, разом із пануванням червоної кліки в Кремлі.

Я. Петрів

МЕЛІОРАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА КРИМУ

Коли вам приходилось колинебудь у публічних бібліотеках шукати джерел про підсовєтську Середню Азію, вас ударяла в очі обмаль свіжої літератури про цей предмет. Усе, що ви знаходили в каталогах — це або „музейні" речі ще з часів царської імперії, або видані під час „братання альянтів" переробки совєтської аґітлітератури.

Сьогодні ця прогалина поволі виповнюється. Перші проломили лід англійці: з 1953 року появляється у виданні лондонського Центрально - Азійського Дослідного Інституту квартальник „Сентрил Ейшин Рівю", що друкує матеріяли про всі п'ять закаспійських совєтських республік.. Цього року й американці дещо в цьому напрямі зробили: у виданні спонзорованого американцями мюнхенського Інституту для Вивчення Історії та Культури СССР появилось оце вже друге число квартальника „Даргі" (турецькою мовою). „Даргі" друкує переважно розвідки, пов'язані з підсовєтськими тюркськими народами, одначе — як роз'яснює редакція — може друкувати загалом усякі наукові матеріяли, що стосуються історії та господарства Совєтського Союзу.

У випуску за квітень-червень 1955 р. вміщено тут статті д-ра фон Штакільберґа „Від Баку по Бандунґ", А. Емерґана „Ідеологічні різниці на Бандунґській конференції", далі статті про рух спротиву по селах Азербайджану-Мірза Бала ,про цілі комуністичної виховної системи у цій же країні — С. Текінера ,про відновлення Козацької держави і 1917-21 рр. — В. Г. Глазкова, про використання дітей як робочої сили — И. Ковала та ін. Закінчують журнал рецензії на книгу К. Рудницького „На польському шляху" — Лебедя та Яковлева: „Транспортове значення гидротехнічних споруд СССР", на „Український Збірник" мюнхенського Інституту.

Дві статті особливо цікаві для українського читача. Це — розвідка А. Акку „Земельні меліорації в Україні та Криму" і И. Міроглу „Демографія Казахстану й справа освоєння цілин".

На початку статті про меліорацію А. Акку стверджує, що з хвилиною ліквідації Кримської АССР і далі з прилученням Кримської области до України совєтські джерела не подають окремо даних про Крим, а тому неможливо розглядати меліораційних робіт в Криму окремо від цих же робіт в Україні.

Збільшення засівної площі в Україні, починаючи від 60-х років мин. ст., ішло головно за рахунок розорювання степів. Коли прийняти степ під плугом за 100, то цей показник у 1920 р. був 219. Показники для лісостепу — 100 і 125 (правдоподібно тому, що небагато неуправленого лісостепу ще залишилось — прим. моя). З переходом степу під управу почав погіршуватись клімат України — до цього спричинилось також вирубування лісостану по балках. За даними В. Докучаєва, стан лісу в Україні зменшився в 3- 5разів. Полтавська область колись вкрита на 34% лісом, сьогодні має його лише 7%. Навіть за 20 років — з 1913 по 1934 — лісостан в Україні зменшився на 14%.

Простори невжитків України сконцентровані головно в двох смугах: це — багна Полісся та піски нижнього Дніпра. Ці останні — це справжня загроза для сільського господарства. Рухомі піски нижнєдніпровської пустині кожної весни поширюються за напрямом вітру й щорічно вкривають нових до 10,000 гектарів урожайної землі.

Меліоративні роботи в Україні автор розглядає в трьох розділах: 1. осушувальні, 2. залісшовальні та 3. наводнювальні.

Осушення багонних околиць Полісся — це скомплікована проблема. Справа в тому, що на Поліссі (а ще в більшій мірі на степах) кількість опадів майже рівноважиться випарюванням. На Поліссі опади дорівнюють 600-500 мм., а випарювання з культивованої поверхні — 415-410. Іншими словами, після осушення багон треба буде терен штучно наводнювати та ще й додавати добрив, щоб уможливити культивацію. В цьому напрямі ні за царської Росії,ні за совєтського панування нічогісінько не зроблено.

Потребу лісонасаджувальних робіт в південній Україні вирішено вже давно. Царський уряд у цій справі теж нічого не зробив .Пізніші проєкти обмежувались головно до робіт місцевого значення, напр., плянували закріплення пісків Нижнього Дніпра. В 30-х роках створено комісію, яка зайнялася дослідженням проблеми. Комісія опрацювала плян, що виходив поза межі одного тільки закріплення пісків, охоплював також наводнення та хемічне удобрення землі. Щоб зберегти водозапас річок, запроєктовано теж залісити по обох боках Березину, Дніпро по гирло Березини, Десну, Оскіл, Дінець по гирло Осколу, далі Тетерів, Псло, Ворскло, Інгулець і Сойм. По другу світову війну зреалізовано 300 тисяч гектарів водозберігальних лісонасаджень.

Посуха 1946 року надала проєктуванню „сталінського" розмаху. Запляновано засадити в Україні 1,344 тисячі гектарів лісу та лісових смуг (більше як половину руками колгоспників). У плян включено також закріплення й залісення 91,000 гектарів нижнєдніпровських пісків.

Це — пляни. Як же з їх виконанням? Даних про це немає, одначе навіть, якщо б плян був виконаний на 50% — це значно полегшило б періодичні посухи.

З 6 мільйонів гектарів штучно наводнюваної в Совєтах площі, у 1939 р. лише 6 тисяч гектарів припадало на Україну. Це у два рази менше, як площа України, наводнювана в 1932 р. Причина? Справу наводнення залишено ініціятиві і засобам самих селян, а примусова колективізація, що її в міжчасі завершено, цю ініціятиву й засоби поламала.

Після другої світової війни розпочато реалізацію гіґантського проєкту будови Каховського моря, Південно - Українського та Північно-Кримського каналів. Система іриґації за цим проєктом охоплювала б 1.5 мільйона гектарів.

Автор далі зупиняється над поодинокими відтинками проєкту і в загальному подає ті ж інформації, що вже опрацьовані в книзі А. Лебедя та Б. Яковлева: „Транспортове значення гідротехнічних споруд СССР". Щождо зв'язаних з проєктом меліоративних робіт, то автор зазначує, що існує небезпека , що цих плянів зовсім не зреалізують. Дніпро — стратегічний кордон, і по цей його бік робиться лише те, що абсолютно конечне. Хоча межі Совєтського Союзу посунено далеко на захід, по цей бік Дніпра залишають завмерлу смугу.

Україна в совєтській стратегії вже не відіграє тієї ролі, що колись. За Уралом твориться новий сільсько-господарський центр, куди на „освоєння" цілин забирають з України та Білоруси устаткування машино - тракторних станцій, технічний персонал та тисячами женуть українських колгоспників-„добровольців".

Розвідку Міроглу про демографію Казахстану зреферую наступним разом.

СТОЛИЦЯ СВІТУ

Вияснюючи свої спостереження над розвитком міста Ню Йорку, Ласло Е. Ачей, кол. член Ради Плянування міста Будапешту, прочитавши в нюйоркській пресі про пляни побудови нового будинку Метрополітен Опери, призадумується над різними будовами в околиці будинку Об'єднаних Націй при 42-ій вулиці. Він твердить, що нові будинки повинні бути пляновані у зв'язку із змінами самого міста в його історичному розвитку, а також у зв'язку з пересуненням світового центру до цього американського міста.

Ачей приходить до висновку, що з розвитком цивілізації мандрували й столиці світу із Сходу на Захід. Черґою ставали столицями такі міста: Атени — в старовинній Греції; Рим — у старовинній Римській імперії; далі Париж — у Франції і Лондон — в Англії ,а тепер приходить черга на Ню Йорк — в Америці. Вже тепер Ню Йорк вважається за столицю світу хоч би тому, що це перше місто щодо величини й установ (в першу чергу Об'єднані Нації), які в ньому знаходяться. Крім того, це місто повинно стати осередком світового спорту для майбутніх Олімпійських ігрищ.

Оця замітка мадярського емігранта пригадує різні можливості для різних національних чи етнічних груп, як складових частин населення Великого Ню Йорку. Здавна прийнялося твердження, що метрополітальна округа цього міста становить десяту частину населення З'єдинених Держав. З уваги на це майже всі великі американські підприємства дбають про те, щоб мати у Ню Йорку свої представництва. Хто мав нагоду відвідати будинки в середущій частині міста, не міг вийти з дива, коли завважав, що, напр., один будинок, висотою десять поверхів, дав пристановище майже всім американським фірмам виробу взуття; інший відомий як осередок торгівлі діямантами; ще інший дав приміщення бюрам авіяційних фабрик і т. п.

Загальновідомий Ракефеллер Центр — це осередок консулярних бюр майже всіх країн світу; відомий Бродвей — це пристановище театрів; а „Волл Стріт" викликає подив, а нераз і жах всього фінансового світу.

Беручи все це до уваги, українська спільнота в Америці мусить мимохіть звертати свої очі на українську громаду міста Ню Йорку, як на провідний осередок українського життя. Це приходить природно, бо тут і центральні наукові установи, тут і УККА і в сусідстві УНСоюз, що вже теж має в пляні перенестись до Ню Йорку.

Відомо було здавна, що імпрези й інші почини нюйоркської української громади давали приклад для інших українських громад, а коли приходив занепад громадського життя в Ню Йорку, то це відбивалось і на інших громадах.

Коли так стоять справи, то природно, що українська громада Ню Йорку повинна почувати на собі відповідальність за поважне переведення імпрез крайового значення. Якщо в оголошеннях появляться вісті, що викликають легковаження для організованости або невідповідного добору людей у проводі, тоді тратить на вартості не тільки сама імпреза ,але й уся громада.

Якщо йде про плянування імпрез, то їх треба дбайливо підготовляти наперед і точно виконувати. В наступному році відзначатимемо в першу чергу 100-ліття уродин найбільшого після Шевченка сина української землі, Івана Франка. Ню Йорк повинен дати приклад усім іншим громадам. На наступний рік припадає ще 30-літній ювілей одного з найбільших українських товариств, а саме тов. „Дністер", Відд. 361 УНСоюзу. Це товариство об'єднувало колись провідні інтелектуальні сили і призбирало доволі значні фонди, якими спричинялося до оплачування історичних українських імпрез. Коли тепер приходить його ювілей, то не тільки саме товариство ,але й інші братні організації повинні допомогти йому у відзначенні того ювілею. На Ню Йорк дуже часто звертаються очі світу. Нашим обов'язком є дбати, щоб вони бачили в ньому й українську громаду та бачили її в найкращому світлі.

Д-р Семен Демидчук

АМЕРИКАНСЬКА ХУДОБА В ОДЕСІ

Як повідомляє „Радянська Україна", 9 листопада ц. р. на американському пароплаві „Голен-Лайкс" доставлено в Одесу 64 голови великої рогатої худоби породи „Санта Гертрудіс", закупленої большевиками під час перебування совєтської сільсько-господарської делеґації в Америці. Серед худоби одна телиця і один бугай, прислані американськими фермерами „в дарунок совєтській сільсько-господарській делеґації". Совєтська преса з радістю повідомляє, що американська худоба цієї породи дуже вигідна й прибуткова, бо вона успішно розвивається в посушливих районах, легко переносить спеку, дуже плодюча і, головно, не вимоглива до кормів.

ОЙ, І СНІГ...

Ой, і сніг сипнув непрошений,
Та густий, густий такий,
І у парку запорошено
Заповітні ті стежки.

Виснуть хмари злі, нахмурені.
То, куди ж тепер піти?
Стоїмо удвох зажурені
Біля хвіртки, я і ти.

Та тікать від цього холоду
Навіть гадки в нас нема...
Ох і де ж на наші голови
Узялась оця зима!

ТАМАРА КОЛОМІЄЦЬ

Ярослав Падох

ЗЕМЛЕЮ УКРАЇНСЬКОЮ

(1)

Хоч і приходиться прохати вибачення у видавців, чи радше перевидавців чудової книжки - репортажу Бориса Антоненка-Давидовича з його мандрів по землі українській, від січових островів до дряговини Полісся, за цілком неждано навіть для самого автора цих слів позичену назву, то все ж кращого наголовку для цієї статті ніяк підшукати. Иде бо в ній мова про невелику, скромну книжку, завбільшки Антоненкової, що, як і та, провадить читача по всій барвистій мозаїці земель і кордонів українських, не спиняючись навіть на кордонах історичних діб тих земель. Про книжку історії і книжку споминів про велику й віддану службу одної ,сьогодні вже історичної, професійної групи своїй землі і своєму громадянству.

Правничий Вісник, — це ювілейне (в п'ятиліття існування) видання Товариства Українських Правників у ЗДА є з кожного погляду замітною появою. Це чи не вперше об'єдналася велика група наших істориків права та професійних правників і разом склала, хоч і не великий розміром, то все ж дуже цінний з наукового й історичного погляду, збірник, який займе видатне місце у нашій правничій і правничо-історичній літературі. Досі ці дві групи наших працівників правничої царини ходили різними шляхами, що приносило шкоду обом сторонам. Переглянути тільки реєстр видніших авторів нашої правно-історичної літератури, щоб побачити, як мало поміж ними правників. Історія українського права писалася до першої світової війни майже виключно руками істориків-неправників, а й після того лише невеликий гурт молодших правників присвятився дослідам нашої правничої минувшини. Це очевидно позначилося і на змісті дослідів і їх тематиці. Цілі великі царини права лежали сливе не заторкненими, згадати б судове право, а підхід до опрацьовуваних тем був рідко юридичний. І це ніякий випадок, що ми досі не маємо навіть найскромнішого повного підручника історії українського права. Велику роботу над дослідами нашого давнього права проробила Всеукраїнська Академія Наук в Києві, зокрема ж добре заслужена для того важливого діла, її Комісія Історії Українського Права, але бувши швидко зліквідованою, ця праця перервалася далеко не доведена до заплянованих вислідів. Зате ж другий потенціяльний центр дослідів над нашим історичним правом. Український Вільний Університет, майже повністю змарнував свої великі можливості і не виконав навіть частини тих обов'язків, які затягнув супроти української науки, як єдиний наш вільний університет, та супроти своїх студентів - правників, яких мав навчити історії рідного права. Великий авторитет в цій ділянці, бл. п. проф. А. Яковлів, одержав на УВУ катедру... цивільного процесу й провадив час на писанні підручників цивільного і торговельного права, присвячуючи історії українського права тільки зайвину свого часу.

Не має змоги тепер відробити занедбання, бо немає до цього навіть найскромніших можливостей. Але все ж із великим признанням треба поставитися до спроби об'єднати в одну громаду нечисленних істориків нашого права та все ще доволі великий гурт наших правників-практиків і привести їх до спільної праці над дослідами нашої давньої і новішої правної спадщини. Хоч і позбавлені університетських катедр і дослідних кабінетів — одні, та своїх професійних станків праці — другі, наші правники не зрікаються своєї історичної місії: передати наступним правничим поколінням України знання рідного, традиційного права, а всьому громадянству його вільних, незнищених віками неволі, засад й ідей, органічно зв'язаних зі світовідчуванням українського народу.

З цього погляду оцінюємо появу цього першого українського правничого збірника на західній півкулі як подію дуже замітну і цінну, що підтверджують відгуки громадянських кругів, далеко з-поза вузького правничого кола. Тимто уважаємо потрібним розкрити перед нашою, все ще численною, читацькою громадою сторінки цієї скромної, а водночас багатої книжки, і попрохати у них уваги і для її змісту, і підтримки для продовження започаткованого діла.

„Правничий Вісник" — це на ділі ніякий вісник, але збірник правничих праць і джерельних матеріялів, здебільшого історичного характеру. Немає ні об'єктивних умов, ні потреби видавати правничий періодичний журнал, ні для наших правників, яких еміґраційна доля позбавила змоги виконувати професію, ні тим менше для кількох дослідників історії українського права, які теж були примушені оплатити особисту свободу ціною своєї професії. Зате є велика потреба не переривати хоч би скромної праці над дальшими дослідами історії і українського права і українського правничого стану, який відігравав таку вирішну ролю у відродженні нації і її держави. Цьому завданню і присвячена наша книга, незалежно від її, не дуже то щасливо наданої, назви. Чергові заплановані збірники, які зможуть появитися за прихильністю й допомогою ВШ. Читачів, призначені виконати саме те завдання.

Цей перший Збірник поділяється тематично на три частини: давню історію українського права ,новішу історію державного права відновленої української держави та спомини українських правників із їх професійної діяльности сливе на всіх землях українських, під трьома окупаційними режимами. Цю основу книжки доповняють відділи теорії права, рецензій та хроніки з життя українських правників та їх організації.

З цим першим діяпазоном тематики гармонізує справжня ревія авторів - передових правників усіх без вийнятку земель українських з-під усіх займанщин. Велика Україна, Галичина, Буковина й Карпатська Україна в боротьбі з чужими церквами і чужим правом, а також право і правнича служба за короткої доби відродженої державности кладе на цю скромну, блакитну книжку печать першої, справді „соборної" правничої книжки у нашій літературі.

Її загальність підкреслює також вужчий професійний поділ її авторів .Вісімнадцять статтей, які складаються на зміст книжки, написало 17 авторів: 8 професорів права, 2 судді, 13 адвокатів (включаючи сюди і деяких професорів ,що були теж адвокатами).

Відділ історії давнього українського права охоплює чотири статті. Першою є стаття великого знавця нашого давнього права та вельми заслуженого її дослідника бл. п. проф. А. Яковлева, б. ректора Українського Вільного Університету, п. н. Князь О. А. Безбородько та його „Записка" з 1799 р. про потреби Російської Імперії. Цей син генерального писаря гетьманського уряду і сам член найвищого шару козацької старшини, бунчукового товариства, в силу обставин, присвятив свої вийняткові здібності та широку освіту, як чимало його земляків, чужій державі. Активний у закордонній службі Росії, він був головним уповноваженим для всіх пертрактацій з чужими державами, брав участь у підготові миру з Туреччиною, у двох розчленуваннях Польщі і т. п.

(Продовження буде)

Роман Смаль-Стоцький

ВОЛОДИМИР ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ

(У сімдесятиріччя лідера Буковини).

Тепер, коли большевицькі війська остаточно відступили з Австрії й Відня, можна нам, буковинцям, ушанувати сімдесятиліття чолового діяча Буковини поміж світовими війнами, Володимира Залозецького, що сімдесятиріччя його ще перед роком, 27 липня 1954 року, сповнилося.

Його життя було дійсно багате змістом і драматичними подіями, що перейшли в історію Буковини, як дії великої особистої відваги та безкорисної відданости й вірности українській справі. Тому годиться мені, його, молодшому на кілька літ земляків, приятелю, забрати слово, щоб віддати чести цю річницю.

Перед пършою світовою війною українська Буковина здобула собі за Австрії в дійсності самоврядування і витворила свою провідну верству, що начисляла поважне число незвичайно здібної молоді з родин Залозецьких, Дрогомирецьких, Бриндзанів, Біґарів, Ганкевичів, Каратницьких, Климів, Даскалюків, Маєрів, Ясеницьких, Шпитків та інших. Всі вони просякли були, здебільша, теж середньо-европейською німецькою цивілізацією і всі мали одну рису, а саме: що почуттям меншевартости ні щодо румунів, ні щодо поляків, ані щодо німців не грішили... Найздібніший між ними, й особисто найбагатший, був Володимир Сас Залозецький, що унаслідив шість домів та прекрасно положений масток Цецину. Він був сином президента Лікарської Палати Буковини й директора Красового Шпиталю, багатія, д-ра Володимира Залозецького і внуком каноніка в Княжу, Отця Дмитра Залозецького.

Вже під час гімназійних студій він знамените вивчив, крім німецької, ще й французьку й англійську мови, що ними володів так, якби уроженець тих країн. По матурі вступив на університет, осягнув докторат права, потім у Монахові ще й докторат філософії, бо як талановитий маляр - рисівник і знаменитий карикатурист, що був і дійсним членом Союзу „Сецесії" мистців у Відні, він посвятився історії мистецтва. А далі як однорічник, він відбув військову службу в 8-му полку уланів. В мої пам'яті ще його струнка постать в уніформі, що відома була теж поміж лещетарями й горолазами-альпіністами всієї Австрії. Ще перед війною австрійська влада іменувала його секретарем Центральної Комісії Охорони Пам'яток при Міністерстві Освіти і редактором її журналу. І з великими планами щодо українських пам'яток він приступив був до праці.

Та вибух війни все змінив. Він був змобілізований, як надпоручник свого полку, брав участь у боях проти Росії, як командант ескадрону кавалерії, був відзначений за відвагу всіма австрійськими бойовими відзнаками — і повним вкінці зі своєю стежею в російський полон. В Києві заопікувалися воєнно-полоненим старшиною проф. Михайло Грушевський, Микита Шаповал і вся київська громада, а з вибухом революції, його, ще воєнно-полоненого, призначено професором у Київськім Університеті, що той був зорганізував підготові курси. Він вертається до австрійської армії, що тоді вмашерувала на Україну, а архикнязь Василь Вишиваний приділює його до штабу в Одесі, щоб паралізувати всякі московські впливи. Там в Одесі, він опікувався українською громадою.

Згодом Залозецький вертається на Буковину, де в 1918 році постала була Українська Національна Рада під проводом Омеляна Поповича, що провела пам'ятну злуку Буковини зі східною Галичиною в Західню Українську Народню Республіку.

Йому приділено реферат фінансів у Буковинській Національній Раді, на жаль, його ради організувати негайно військо — не послухано в суматосі подій. І незабаром королівська влада Румунії вислала армію для окупації Чернівець і північної української частини Буковини. Президент Омелян Попович залишив Чернівці, переїхав у Галичину та заіменував Володимира Залозецького своїм заступником з дорученням оборонити права української Буковини перед румунськими окупантами. Разом з румунською армією увійшла була до Чернівець і румунська національна рада з відомим україножером бароном Янку Флондором на чолі, дідичем Сторожинця. І в палаті на ринку Флондор з румунською радою, та комендуючий румунської армії генерал Задек зорганізували були велику параду „перебрання влади" і складання „заяв льояльности" мешканців Чернівець і Буковини.

Те, що оповідаю, знаю від свідка подій, барона Ніка Флондора, румунського політика, що скоро розчарувався в румунських „порядках". Він оповів мені в Берліні цілу ту історію в приявности посла Микола Василька, і то з неприхованою пошаною до „вінцепрезидента української Буковини". Зібралися тоді були численні делегації в залі тієї палати, прийшли були чернівецькі жиди з надрабіном і рабінами, польська делегація у фраках та контушах зі своїми священиками, німці теж, не тільки з орденами, а привели із собою численну делегацію німецьких „буршів" академічних товариств, в повній „галі" своїх уніформ з оголеними шаблями. І делегація за делегацією виступала перед Янку Флондора й генерала Задека і ломила собі язик румунською мовою з „вірнопідданчими заявами" для короля Румунії. Не у фраку, а в щоденнім одягу, з'явився наразі на залі Володимир Залозецький перед окупантами, і як свідок мені передавав, „трохи блідий, але дуже самопевний кавалерист", голосом, що звик командувати ескадроном, німецькою мовою заговорив до Янку Флондора протест. Заявив, що згідно з манифестом цісаря Карла, уконституувалася в північній українській Буковині Українська Національна Рада, що він є її представником, що в її імені він протестує проти вмашерування румунської армії та домагається її відступу поза межі Буковини, бо вирішення справи Буковини належить до міжнародних чинників. Задек не розумів німецької мови, Флондор зблід, змішався, вся „романія" була збовванила, аж за кілька хвилин Флондор відзискав мову і заявив, що „румунська національна рада Буковини не визнає Української Національної Ради в Буковині," — і дістав відповідь, що Українська Національна Рада не визнає жадної румунської національної ради на своїй території — і по військовому „півкругом обернувсь" віце-президент Залозецький покинув залю. Румуни не мали ще відваги його арештувати, знаючи його широкі особисті зв'язки із заграницею.

Тоді розпочав Володимир Залозецький систематичну дипломатичну акцію проти румунської окупації української Буковини.

(Закінчення буде).

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН В ЗДА

ДОПОВІДЬ ПРОФ. Ю. ШЕВЕЛЬОВА (ШЕРЕХА): „ПОТЕБНЯ І СЛОВ'ЯНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО В ХАРКІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ".

Перша в поточному академічному році пленарна наукова конференція УВАН у ЗДА відбулася 29 жовтня 1955. Відкриваючи її голова УВАН у ЗДА, проф. М. Ветухів сказав, що це пленарна конференція є першою з серії конференцій для відзначення 150-тиріччя заснування Харківського Університету — важливої події в історії української культури.

Проф. Шевельов почав з твердження, що діяльність Олександра Потебні мала подвійне значення в розвитку історично-філологічного факультету Харківського Університету: вона була науково вершиною і вершиною українського стихії в університеті.

Олександер Потебня народився на Роменщині в родині „приподних малоросів" — як сказано в його офіційній біографії, виданій після смерти ученого в 1891 році. Вихований у Харківському Університеті, під впливом українських романтиків І. Срезневського й А. Метлинського, Потебня протягом усього свого життя підкреслював приналежність свою до українського народу. Студентом він брав участь у праці Харківської Громади і збирав український фольклор. У своїх ідеологічних працях він використовував дані української мови й фольклору поруч інших слов'янських мов. Першою спробою історії української мови була праця О. Потебні: „Заметки о малорусском наречии", видана 1870 року. У 80-х роках Потебня видав твори Г. Квітки-Основ'яненка та П. Гулака - Артемовського, підтримував зв'язки з своїми сучасниками — українським поетом І. Манжурою і письменником Василем Мовою.

Як учений, Потебня був учнем романтиків — безпосередньо Метлинського і заочно — німців: Гумбельдта, Штайнталя — учених, що шукали зв'язків між мовою і мисленням. Потебня жив у часі позитивізму, але лишався ідеалістом і представник позитивізму в Росії 60-х років, наприклад, Чернишевського, вважав своїми ворогами.

Потебня був ученим великої ерудиції і працював у галузі методології літератури, фольклору та мовознавства. Найвидатніша праця Потебні „Мисль і язик" мала п'ять видань і була популярна не тільки серед фахівців, а й серед ширших читачів. Твори Потебні читати цікаво, бо написані вони великим інтелектом і великою душею, в них відчувається чар людини.

Та вершиною наукової діяльности Потебні є праця з історичної синтакси. Чотири томи „Из записок по русской грамматике" далеко перевершують усе, написане на цю тему. Його синтаксу численні мовознавці високо оцінили за цю працю, порівнявши її з найвидатнішими творами в галузі слов'янського мовознавства. Потебня навів багатющий фактичний матеріял, давши динамічну аналізу фактів живих мов, на підставі реліктів, що збереглися в мовах. Праці Потебні були надто передові і через те не були належно використані сучасниками. Панівна в той час школа „молодограматиків" боялась узагальнень, філософії. Ої Потебні були для них зашироки.

Сьогодні дещо в працях Потебні в галузі фонетики застаріле. Але багато його тверджень були вдруге „відкриті" після його смерти, просто тому, що учені не знали його праць. Професор Шевельов навів ряд прикладів з праць учених різних національностей, які начебто відкрили те, про що Потебня давно писав.

Потебня звертав велику увагу на вивчення говірок і був противником перенесення особливостей одної говірки на іншу говірку. У добу, коли вимагалось від професорів славістики стверджувати єдність „общерусской мови", Потебня стверджував незалежність розвитку кожного діялекту і то від передісторичних часів і боронив права української мови. Коли від Потебні вимагали, щоб він викладав свої курси в Харківському Університеті за Буслаєвим — то він вичодив на катедру з книжкою Буслаєва, читав з неї відповідний уривок, а потім безжалісно критикував його.

Учені такого типу й формату, як Потебня, не були бажані ні в старій, ні в новій, офіційній Росії. За життя Потебні на нього постійно були доноси, багато його праць не були видані, та не видані й досі. Лише в 1941 році вийшов IV том „Из записок по русской грамматике", та й то виданий дуже недбало. „Литературная Энциклопедия" проголосила Потебню представником занепадницьких тенденцій дворянської інтелігенції.

Свою доповідь проф. Шевельов кінчив висновком думки — що Потебню він поставив би в один ряд з такими українськими мислителями, як Сковорода, Юркевич, Тичина, коли той ще був великою людиною. Це були українські мислителі, що не боялися прикладати самостійний шлях.

В дискусіях проф. Ветухів поінформував, що наступний випуск „Анналів" буде присвячений 150-тиліттю Харківського Університету. В цьому випуску буде надрукований уривок з статті О. Потебні і стаття Ю. Шевельова про Потебню. Проф. Загайкевич нагадав про своє перебування в Харкові в 20-х роках, коли він відвідував засідання Комісії, що мала видавати повну збірку творів Потебні. Головував на засіданні акад. Д. Багалій, а найбільше активности виявляв О. Синявський. Та твори не були видані.

Л. Д.

З Відчитової Залі

Доповідь д-ра А. Марголіна

В неділю у великій залі Клюбу Горожан у Філядельфії виступив із доповіддю колишній член Ради Міністрів Української Народньої Республіки, д-р Арнольд Марголін. Темою доповіді було „Визволення України і закордонна політика ЗДА". Доповідь була чисто інформативна. Доповідач, який від пам'ятних років української державности віддано стоїть при українській незалежності і боронив українську державну рацію на Мировій Конференції у Парижі, далі перед Лігою Націй і тепер від понад тридцять років заступає українську державну думку перед своєї зв'язки у Вашингтоні, подав спершу загальні відомості про стан української справи-у світовій політиці за час першої світової війни. Він заявив, що в той час справа України була мало відома за кордонами України. Америка симпатизувала з Росією, Клемансо від Франції заступав думку про велику Польщу, Англія хотіла мати вплив на малі держави, які виділились би під окупацію Росії. Він подав, що під час наради з закордонним міністром ЗДА в Парижі на Мировій Конференції, той же міністер одверто питав українську делегацію, чому вона відмовляється від тісної співпраці з Росією. Хоч ЗДА не мали окремої політики у відношенні до Росії, але симпатії ЗДА були по стороні Росії. Тепер на думку прелегента стались великі зміни. Сьогодні ЗДА одверто заявляють допомогу всім поневоленим націям. ЗДА у своїй політиці є проти великих диктаторських держав. Симпатії Америки для вільного світу зростають із кожним днем.

Далі д-р Марголін висловив переконання, що всі вільні народи хочуть миру. Миру хоче теж американський народ. Тому ЗДА шукають тісної співпраці з усіма демократичними народами. Це традиція американської політики, яку започаткував президент Вилсон.

Довше спинився прелегент на Американському Комітеті для визволення від большевизму, подаючи, що це незалежна установа, і її думка може впливати на політичних діячів. Це американська установа і вважає, що від неї вимагати таких заяв, які можуть скаладати українці. Прелегент радив, щоб українські політичні діячі були обережні. Якщо мова про федерацію, то федерувати можна лише вільні і незалежні державні організації. Тому перш за все Україна мусить мати незалежність і суверенність, а потім може говорити про федерування. Цю думку прелегент представлює д-р Марголін у всіх своїх зв'язках у Вашингтоні. Він оптиміст, бачить поправу становища України і вірить, що Україна добється своєї незалежности. З цією вірою він і далі працює для української справи, видає публікації про Україну і подає правду про Україну в політичних колах ЗДА.

Доповідь д-ра Марголіна у Філядельфії влаштував місцевий відділ Товариства Прихильників Української Народньої Республіки. Доповідь мала великий успіх у слухачів, які заповнили велику залю Народнього Дому. Проводив зібранням голова Товариства Прихильників УНР, інж. П. Панасюк.

Попереднього дня, у суботу, філядельфійська громада вітала д-ра Марголіна обідом. Дописано про працю нашого заслуженого політика і приятеля інтересів українців голова УВАН проф. Михайло Ветухів.

Т.

КОМУНІКАТ

ГОЛОВНОЇ РАДИ НТШ

Головна Рада Наукових Товариств ім. Шевченка подає до відома наступне:

1. На останніх Загальних Зборах Централі Наукового Товариства ім. Шевченка в Сарселі, Франція, які відбулися кореспонденційним шляхом з 1 вересня 1954 до 15 січня 1955, проведено реорганізацію НТШ відповідно до вимог зобов'язуючого права в країнах осідку Відділів НТШ. Дотогочасні Відділи НТШ в Ню Йорку, ЗДА, в Торонто, Канада, в Сідней, Австралія, в Сарселі, Франція, перетворилися на автономні Наукові Товариства ім. Шевченка. Для збереження єдности наукової діяльности і членства, згідно з рішенням Загальних Зборів Централі, поодинокі НТШ об'єдналися в Головній Раді Наукових Товариств ім. Шевченка, яка заступає колишній Головний Відділ НТШ.

2. Головну Раду складають голови поодиноких НТШ, диреткори Секцій: Історично - Філософічної, Філологічної, Математично - Природописно - Лікарської, та окремі делегати, що їх обирають Загальні Збори Товариств, — разом 11 членів; вони вибирають з-поміж дійсних членів НТШ Президента й Генерального Секретаря НТШ; заступниками Президента стають з уряду голови кожного НТШ.

3. Каденція Головної Ради триває три роки. Президент і Генеральний Секретар обираються на період цілої каденції, інші члени Ради міняються відповідно до зміни на репрезентативних місцях.

4. На пленарній сесії Головної Ради, яка відбулася кореспонденційним шляхом в період з 27 вересня до 20 жовтня 1955, обрано Президентом НТШ проф. д-ра Смаль-Стоцького, голову НТШ в ЗДА, Генеральним Секретарем — проф. д-ра Володимира Кубійовича, голову Н. Т. Ш. в Европі.

5. Персональний склад Головної Ради на теперішню каденцію такий: **Президент** — проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, **заступники Президента**: проф. д-р інж. Євген Вертипорох, голова НТШ в Канаді, доц. д-р Євген Юліян Пеленський — голова НТШ в Австралії, **Генеральний Секретар** — проф. д-р Володимир Кубійович, **члени**: проф. д-р Іван Мірчук — директор Історично - Філософічної Секції (Европа), проф. д-р Кость Кисілевський — директор Філологічної Секції (ЗДА), проф. інж. Микола Зайцев — директор Математично-Природописно - Лікарської Секції (ЗДА), проф. д-р Ілля Витанович і п. Василь Мудрий — делегати НТШ в ЗДА, проф. інж. Василь Іванис — делегат НТШ в Канаді, проф. Олександер Шульгин — делегат НТШ в Европі.

6. Осідок Головної Ради є в місті перебування Генерального Секретаря НТШ, себто на цю каденцію в Сарселі, Франція. Сарсель, 12 грудня 1955.

За Головну Раду НТШ:

(—) проф. д-р **Володимир Кубійович**, Генеральний Секретар;

(—) проф. д-р **Роман Смаль-Стоцький**, Президент.

Видання споминів бл. п. д-ра Івана Макуха

Українська мемуарна література не багата. На це складається багато причин, але згадувати про них тут не місце, бо ця тема вимагає окремої розвідки. Щоб заповнити цю величезну прогалину і збагатити бодай одним виданням цей відділ літератури, Українська Вільна Громада Америки підімається збірати фонд на видрукування спогадів бл. п. д-ра Івана Макуха.

Д-р Іван Макух закінчив спогади зі свого життя перед своєю несподіваною смертю у вересні 1946-р. на еміграції в Зальцбургу (Австрія). Його спогади обіймають увесь період його життя від ранньої молодости до 1946 року. Дуже поважна частина спогадів присвячена його праці в Товмачнім та відносинам і людям товмацького повіту, що брали разом з ним живу участь у громадському житті.

Цікавою частиною його спогадів є про парляментські вибори до парляменту в Австрії та вибори до галицького сойму. Дуже багато є цікавого і важливого матеріялу про державне будівництво в Українській Народній Республіці, в якій він наперед займав відповідальне становище державного секретаря внутрішніх справ Західньої Області Української Народньої Республіки (ЗО УНР), а пізніше заступника міністра внутрішніх справ цілої УНР. Увіковічнені у його спогадах також трагічні моменти з часів Першого Зимового Походу.

В спогадах змальовано кольоритно громадсько - політичну боротьбу проти польської окупації в Західній Україні. При тому автор подає багато невідомого матеріялу про українські партії, а зокрема з-поза куліс польської урядової політики, яку він мав змогу пізнати як сенатор у двох каденціях.

В спогадах є посвячено багато місця праці українських працівників Української Радикальної Партії, провідником якої він був довгі роки.

У вересні 1956 року буде якраз 10 років від смерти бл. п. д-ра Івана Макуха і до цього часу всі, кому на серці лежить його дорога праця, хто цінить його історичні заслуги у визвольній і державній боротьбі та кому залежить на збереженні важливого документу — спогадів, повинні своїми щедрими пожертвами причинитися до створення потрібного фонду видання цих спогадів.

Українська Вільна Громада Америки Ukrainian Free Society of America, 2961 65 Carpenter Avenue, Detroit 12, Mich., U.S.A., взяла на себе завдання зібрати конечний на цю справу видавничий фонд в сумі 3,000 дол.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Аллентавн, Па.

1000-річчя християнства на Україні, та посвячення національного й організаційного прапорів 20 Відділу ООЧСУ.

Достойно святкувала українська громада з округи Лігай Велі 1000-річчя християнства на Україні. Святкування заініціював 20-тий Відділ ООЧСУ в Аллентавні, ще в серпні ц. р.; підготова тривала три місяці, але свято випало дійсно величаво.

Свято почалось 20 листопада ц. р., о год. 6-тій попол. у великій залі Лігай Зенгесбунд, відспіванням американського та українського національних гимнів українським чол. хором з Лігай Велі. Сцена була прикрашена образом, який представляв Св. Княгиню Ольгу на тлі карти України, та великі дати 955 і 1955.

Відкрив свято голова 20-го Відділу ООЧСУ п. Михайло Іванів, та дальший провід свята передав голові місцевого Відділу УККА п. Іванові Заворського. Цей з черги попросив о. д-ра В. Левицького пароха місцевої української православної громади, поблагословити національний і організаційний прапори 20-го Відділу ООЧСУ. Це була дійсно величава і рідко бачена врочистість, а молитва за Україну, яку відмовив о д-р Левицький зворушила людей до сліз. Як почесний кум, проф. Іван Вовчук передавши прапори голові 20-го Відділу ООЧСУ п. Іванову, вказав, що собою представляє та символізує український прапор, та яку моральну силу дає він воякові. — Сам він, як учасник визвольних змагань, вояцтва під цим блакитно-жовтим прапором і теперь передає його в молоді руки, молодим воякам, обов'язком яких хоробро боронити та гордо донести до Києва та Львова. З рук пана Іванова прийняли прапори хоружні, оба колишні вояки УПА п-ве Дмитро Гудз та Михайло Романів.

З черги виступив з головною доповіддю проф. Ів. Вовчук. У своїй доповіді вказав на ту велику ідею християнізму, яка на протязі 1000 років була невідлучною нашому високорелігійному народові.

Мистецьку частину свята започаткували бандуристи з Ню Йорку (8 чоловіків й одна дівчина) трьома піснями. Це був один з перших їх виступів, але удатний. З черги юна сумівка Квітка Кари продекламувала гарно вірш Чупринки „Мій рідний край". Танцювальна група СУМА виконала дуже гарно два танки, за що публіка не жаліла їм оплесків. В перерві між танцями, пані Марійка Фартук, молода але талановита піаністка відіграла в'язанку українських мелодій. В кінцевій точці програми виступив ще раз Український чоловічий хор з Лігай Велі з шістьома історичними і народніми піснями. Цей хор здобув вже собі добре ім'я виступами в Ню Йорку, Ньюарку, Філядельфії, Питсбургу, Глен Спей та багатьох місцевостях Пенсильвенії.

Свято закінчено трімким „Не пора".

Треба відмітити, що всі виконавці мистецької частини виступали в народніх строях. Це була ревія української народньої мови, пісні, танку, та ноші.

Я. К-к.

Трентон, Н. Дж.

Листопадові Роковини.

У такт рокам гуде наш крок
Ми йдем... ми ростемо...
(ми будем.
Юрій Клен.

Під таким моттом відбулося дня 13 листопада цього року в місті Трентоні урочисте святкування 37-ліття Листопадових подій у Львові. Відбулося це свято за участю двох православних церковних громад, а саме: церкви св. Юрія та церкви св. Трійці.

Прастара заля при церкві св. Тройці (824 Аделайн Стр.) була виповнена українцями.

Сцена була відповідно до історичної дати оформлена, прикрашена національними кольорами, декоративними пальмами та великим державним гербом України, в тіні якого красувався „Іменинник" — регіональний герб Галичини.

Вся програма була підготовлена і виконана силами парафії св. Юрія Переможця. В склад програми після доповіді входили: хорові пісні, деклямації, вокальні дуети: п-ні І. Хвата, п-ні В. Бондаренко і п-ні В. Струк. Сольо-співи у виконанні В. Бондаренко, п-ні Г. Дідок і п-ні А. Шавлач, дует у виконанні п-ні Бондаренко та Дідок, і тріо у виконанні п-ні В. Струк, Л. Лящук та Т. Невмержицька.

Присмною несподіванкою були виступи гостя з Філядельфії п. Ю. Левицького із сольо на роялі.

Вся програма була підготовлена і проваджена диригентом церковного хору св. Юрія п. А. Шавлач.

Під час свята переведено збірку добровільних пожертв на користь українських військових інвалідів. Після покриття невеличких організаційних витрат, 56 долярів вислано за призначенням.

На закінчення треба сказати, що крім вищезазначених учасників програми, в організації свята приймали участь десятки інших свідомих і жертвенних громадян.

Я. С.

Бостон, Масс

Концерт у честь Митрополита Шептицького.

Заходами греко - католицької церкви Найсвят. Серця Христового, Рідної Школи, та церковного хору відбувся в нас концерт в честь Митрополита Андрея Шептицького, Князя Української Католицької Церкви.

Свято відкрив Всч. о. Григорій Том, парох тутешньої громади, річевою промовою, з'ясовуючи, чому українці так щиро та величаво відзначають річницю його смерти.

До виголошення святочної промови покликав о. парох п. Дмитра Галозинку. З черги хор під диригентурою п. Олени Сидорук Ґайр відспівав американські гимни. Прелегент у своїй одногодинній промові розповів про життя і смерть Великого Митрополита.

Після доповіді хор відспівав „Боже, великий, єдиний", „Живи, Україно", „Все нині благословить", „Коби скорше з гір Карпатів", „Возвесели", та „Огні горять". Діти з парохіяльної школи: Мирослав Баран відділекламував „Княжої Церкві"; і Ромка Франківська, відома вже з попередніх своїх виступів, відділекламувала із щирим чуттям вірш „На славу Митрополита".

Концерт випав дуже добре, аранжери із хором доклали всіх старань та праці, щоб виказати відгомін душі та вагу духа учасників свята.

На прикінці виступив на сцену інж. Володимир Тутка, учитель парохіяльної школи, подякував присутнім за участь та попросив пожертву для „Матері і Дитини", які ще нині скитаються по німецьких таборах. Збірка принесла $15.60. На цьому закінчено концерт.

І. Ч.

Український Літературно Мистецький Клюб

Ню Йорк, 149, 2-а Ев.

З Літературно - Мистецького Клюбу повідомляють, що у п'ятницю 23 грудня відбудеться доповідь магістра Володимира Савчака на тему „Українці в Тунісі" (Африка). Доповідь ілюстрована цікавими світлинами. Початок о год. 8 вечера.

Спорт

Рачестер, 11-го грудня 1955

УАСТ РАЧЕСТЕР — ДЖЕРМЕ СК РАЧЕСТЕР 7:1 (3:0).

Склад: С. Ходань; В. Камад, Д. Мельник; В. Хитра, О. Стецьків, М. Когут І; М. Побивайло, В. Закалужний, Д. Завадівський, В. Грибавскас, Е. Дащишак, Д. Когут ІІ.

Ворота здобули: В. Закалужний 2, Д. Завадівський 2, О. Стецьків 1, В. Грибаскас 1, Д. Когут 1.

На грищі, вкритому снігом УАСТ розіграло останні мистецькі змагання проти німців в осінній рунді. В цьому сезоні УАСТ зробило приємну несподіванку своїм симпатикам, не програвши ні не зремісувавши ні одних змагань. Всіх своїх противників УАСТ перемогло з високим вислідом та здобуло першенство в осінній рунді. Це справді неабиякий успіх, а кожний з його противників спромігся здобути тільки одні ворота. Дай Боже, щоб з таким же успіхом закінчили весняну рунду і здобули чемпіонат на 1955-56 р., а в розграх за чашу аматорів Америки здобули її. З пунктами 10:0 і воротами 25:5 УАСТ очолює табелю футбольної ліґи північно-західнього стейту Ню Йорк.

А. Я.

Короткі Вісті

● **43 японські військовики** й цивілісти вернулися до Японії після 10-літнього ув'язнення в Совєтах. Їх всіх „амнестовано", але цивілістам не пояснено, за що їх схопили й судили разом із воєннополоненими.

● **Майже мільйон робітників** у ЗДА можуть діставати старечі пенсії з фондів соціяльного забезпечення і від своїх підприємств, згідно з контрактами про працю.

● **Бувшого секретаря Ґеррі С Трумана** — Метью Дж. Конеллі оскаржено в тому, що обманював уряд в податкових справах.

● **Над вежею будинку** англійського парляменту, в якій стоїть славетний годинник „Биґ Бен", в останню суботу несподівано замаяв чорний прапор із білою труп'ячою головою — півмітичний „Жоллі Раджер", прапор англійських піратів. Якийсь жартун видряпався вночі на цю вежу, щоб покепкувати з парляменту. Поліція негайно змобілізувала робітників, щоб зняти той символ морського розбишацтва.

● **Американська амбасадорка** в Італії Клер Бут Люс прибула до ЗДА, щоб в державному департаменті обговорити справу візити італійського президента Джованні Ґрончі, яка має відбутися в днях 23 лютого — 1 березня 1956 року. Пані Люс прибула до ЗДА разом із своїм чоловіком і вернеться до Італії наприкінці січня.

ЧИТАЙТЕ НАЙСТАРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК „СВОБОДУ"

Господарські Вісті

Німецький експорт до ЗДА дійде до рекордової суми в 1955 році.

Директор Німецько-Американського Торговельного Товариства Георґ Л. Шаллер заявив в пресовому інтерв'ю, що цьогорічний німецький експорт дійде до рекордової суми в повоєнних роках. „Сподіваємося, казав він, що Західня Німеччина в цьому році вивезе до Америки товарів на суму 390 мільйонів долярів. Це буде на 80 до 90 мільйонів долярів більше в порівнянні з попереднім роком". Для порівняння треба згадати, що Совєти купили в 1954 році на 13 мільйонів долярів товарів в Західній Німеччині. Але Шаллер заявив, що японська конкуренція стає великою загрозою для німецького експорту. Та деяких товарів, як фотографічні апарати, японці не можуть продукувати в такій добрій якості, як це роблять німці. В дев'ятьох місяцях цього року американці вивезли до Західньої Німеччини товарів на суму 546 мільйонів долярів, отже на 50 відсотків більше як в тому самому часі минулого року. Німці купують в ЗДА такі товари як: сирівці, харчі, вугілля, бавовну, нафту, металі і тютюн.

Довір'я — це головна причина господарського росту.

Голова ради директорів Компанії Дженерал Електрік Філіпп Д. Різ промовляв на зборах Товариства Інвестиційних Банків в Голливуді, Флорида, і заявив, що в цій країні розвивається з таким успіхом економіка тому, що панує довір'я до правильности господарської системи ЗДА. Це довір'я основується на таких фактах: 1. Велике і запевнене збільшування населення цієї країни. 2. Західні демократичні держави дійшли до нових успіхів в ділянці економіки, збройної сили і політики. 3. Новий поштовх до збільшування продукції від наукових дослідів. 4. Поява особливого роду нашого капіталізму. Рід казав таке: „Ми в Америці віримо в високі заробітні платні, високу продукцію і в високу купівну силу. Всі ці три частини економіки мусять діяти одночасно, бо одна без інших знищить саму себе, але всі вони разом творять динамічну силу росту. Ми віримо в конкуренцію, а не любимо картелів. Конкуренція — це запальна свічка нашої економіки". Рід сказав, що компанія Дженерал Електрік від другої світової війни видала два рази більше на поліпшення продукції ніж впродовж всього свого існування, це значить від 1892 року до другої світової війни.

Канадійський експорт побив свій рекорд в вересні цього року.

Статистичне бюро в Оттаві повідомляє, що канадійський експорт в місяці вересні цього року дійшов до рекордової суми, продавши закордон товарів на суму 383,913,000 долярів, а в тому самому місяці минулого року тільки на суму 330,765,000 долярів. У вересні канадійський експорт збільшився на 16 відсотків, а сталося це тому, що продано закордон більше таких товарів, як металі, хемікалії, мінерали та лісові продукти. Найбільше товарів в вересні вивезла Канада до ЗДА (226,619,000 долярів) і до Англії (71,998,000 долярів).

Рекордовий продаж товарів в різдвяному сезоні.

Торговельна Палата ЗДА передбачає, що цього року перед Різдвом продадуть в цій країні на 15 більйонів долярів більше товарів в порівнянні з попереднім роком. Минулого року продано в цьому сезоні товарів на суму 170 більйонів, а цього року мають продати на 185 більйонів долярів.

На нові будови видадуть в цьому році 42 більйони долярів.

Департамент торгівлі і праці повідомляють, що цього року впродовж перших 11-ох місяців видали на будови в цій країні 38.9 більйона долярів, а впродовж цілого минулого року видано на ту саму ціль тільки 37.6 більйона долярів. Гадають, що до кінця цього року видадуть ще кілька більйонів долярів на нові будівлі, так, що в 1955 році видатки на цю ціль дійдуть до суми 42-ох більйонів долярів.

Фірма „Дженерал Моторс" продала 3,460,546 авт.

Директор фірми „Дженерал Моторс" Гарлов Г. Куртіс повідомляє, що його фірма продала в листопаді 268,756 авт, а впродовж 11-ох місяців цього року — 3,460,546 авт. Це найвище число проданих авт цією фірмою впродовж такого короткого часу. Число проданих авт в листопаді цього року виносить 126.3 відсотка в порівнянні з тим самим місяцем з минулого року.

Український Народний Союз — це перший організатор українських громад на терені Америки, що гуртували в собі свідомих імігрантів, вірних своїх Батьківщині та Церкві. Український Народний Союз, „Свобода" та „Союзівка" — це клаптики Вільної України на свобідній землі Вашингтона.

І ІМ ТАКОЖ ХОЛОДНО . . .

COD LIVER OIL

Шимпанси в лондонському Зоологічному Парку, охороняючись від дошкульного холоду, накрилися ковдрою і годують себе взаємно риб'ячим траном.

ВСЯЧИНА

ЗАЛІЗНОДОРОЖНИЙ РОБІТНИК ПРЕЗИДЕНТОМ

Твердження, що кожний чоловік, який має здібности і волю до праці, може добитися високої позиції в Канаді, підтверджується найкраще недавньою номінацією Норісав Роя Крампа на президента Канадійської Тихоокеанської Залізниці (СПР).

Маючи 15 літ, Крамп розпочав працю при залізниці в Ровелсток, Брит. Колюмбія. Сьогодні йому тілки 51 років. Молодим хлопцем працював він у секційній залізнодорожній групі („секшен ґенґ") робітників, зайнятих направою залізнодорожного шляху, вживаючи джаґана, лопати і лому. У 1929 р. його звільнили з праці, як багато інших, внаслідок економічної депресії.

Але сьогодні він є головним членом екзекутиви тієї залізнодорожної компанії (наймолодший президент від 1918 р.), яка має 21,000 миль залізнодорожного шляху із 87,000 працівників, а разом зі своїми пароплавами і летунськими лініями є найбільшою комунікаційною системою світу.

(К. С.").

ЗГИНУВ, БО ЙОГО ВЧИЛИ, ЩО ПЕРЕД СПАННЯМ МУСИТЬ РОЗДЯГНУТИСЯ

В місцевості Ню Бостон, Ню Гемпшір, чотирорічний хлопчик Біллі Гойт загубився в лісі. Коли запала ніч він положився спати, але перед тим роздягнувся. 600 осіб два дні шукали за цим хлопцем, і коли його знайшли неживого, то побачили біля нього гарно складену одежу.

ЯК ЗРОСТАЄ НАСЕЛЕННЯ НАШОГО СВІТУ

Населення землі почало сильно зростати від 1650 року. На початку історичних часів мало жити в світі коло одного мільйона людей. Те число не збільшувалося довший час, та від 700 року після народження Христа число населення подвоїлося впродовж 950 років. Так було коло 1650 року. Від того року воно знову подвоїлося, але вже впродовж 200 років (1650-1850). Пізніше воно подвоїлося впродовж ста років (1850-1950). Якщо число населення буде зростати з тою самою швидкістю, то воно подвоїться впродовж 85 років. Коло 2000 року число населення світу виноситиме понад 4 більйони, а коло 2050 року від шістьох до восьмох більйонів. Розуміється, що такі нещастя як атомова війна можуть мати великий вплив на зріст населення нашої землі.

ВІДТИСКИ ПАЛЬЦІВ СТВЕРДЖУВАТИМУТЬ АВТЕНТИЧНІСТЬ СКУЛЬПТУРИ З 15 ВІКУ

Зіґмунд Ротшильд заявив, що на основі відтисків пальців стверджуватиме автентичність скульптури св. Иоана Хрестителя, якої автором має бути флорентійський скульптор Андреа дель Веччіо, між якого учнями мав бути славний Леонардо да Вінчі. Ця скульптура мала постати коло 1475 року. Мистецький знавець Ротшильд сфотографував відтиски пальців на голові св. Иоана Хрестителя і порівняє їх з відтисками пальців на творах дель Веччіо в Крайовій Мистецькій Ґалерії в Вашинґтоні, і на тій основі вирішить, чи дель Веччіо є і творцем скульптури св. Иоана. Це буде перший випадок ствердження авторства мистецького твору на основі відтисків пальців.

ЦЬОГО РОКУ В ЗДА ПОМРЕ РЕКОРДОВО МАЛЕ ЧИСЛО ЛЮДЕЙ

Метрополітальна Забезпеченева Компанія в Ню Йорку обраховує, що цього року, мабуть, в ЗДА помре найменше число людей в порівнянні з іншими роками. Ця компанія передбачає, що число смертей виноситиме по 9.2 на кожну тисячку населення. Ще в 1945 році в цій країні на кожну тисячку жителів вмирало річно по 10.6. На недугу пістряка має вмерти одна шоста всіх смертних випадків. Число смертних випадків від седуг серця буде дещо більше в порівнянні з минулим роком, а на туберкульозу помре менше людей, бо тільки 10 на кожних 100,000 населення. Збільшується число тих, які гинуть від автомобільних випадків. Минулого року від поліо вмерло 39,000 осіб, а цього року передбачається тільки 29,000. Тільки 26 дітей вмирає на кожних 1000 народжень, і тільки 5 матерів вмирає при породах на кожних 10,000 породів. Від деяких недуг вмирає тільки одна особа на 100,000 населення. (перестуда, шкарлятина, дифтерія). Число смертних випадків зменшується тому, що люди вчасно дбають про лікарську опіку, і внаслідок цього можна пізнати недугу та встановити добру діягнозу і її вилікувати.

Коли Ви вважаєте себе політичним емігрантом — амбасадором України, та знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. — Річні збори С-ва ім. Рож. Пресв. Богородиці Відд. 216 відбулись 11-го грудня, на яких вибрано управу на рік 1956: П. Мацях, предс.; О. Гавришків, заст.; К. Шемердяк, фін. секр.; Р. Білик, кас.; А. Сосновська і А. Сенечко контр. комісія.

Посмертна Згадка

ГРИГОРІЙ СТРУК, член Б-ва св. І. Хрестителя Відділ 76 УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., помер 3-го грудня 1955 р. Покійний походив з села Доморич, пов. Тернопіль, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1916 р. Покійний був добрим громадянином і членом Б-ва. Похорон відбувся 6-го грудня з погреб. заведення Литвин й Литвин до Укр. Кат. Церкви при Мортон вул., в Нюарку, Н. Дж. на цвинтар Гейтс оф Гевен, Випані, Н. Д. — В. Н. П.!

В. Салабун, секр.

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.

Адміністрація „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 3592. Жартує.

"HERE WE ARE," SAID THE AMERICAN RUEFULLY. "THE HOLT FAZENDA." A BEADY-EYED CREOLE WAS AT THE DOOR. "MEET JOSÉ, MY OVERSEER AND BUTLER."

"ANY VISITORS, JOSÉ?" ASKED HOLT. "NO, SEÑOR," REPLIED THE LITTLE MAN. "NOT SINCE YOUR—DEPARTURE."

"GOOD!" THEN HOLT PRETENDED NONCHALANCE. "NOW LISTEN HOW MY FRIEND JOSÉ IS GOING TO RAISE ONE THOUSAND ESCUDOS!"

— Ми на місці, — журно промовив американець. — „Голтова фазенда". — В дверях стояв креол з маленькими блискучими очима. — Познайомтеся, Хозе, з моїм наглядачем і прошаком.

— Чи був хто, Хозе? — запитав Голт. — Ні, пане, — відповів малий чоловік. — Ніхто не був, відколи ви пішли.

— Добре! — Голт зробив байдужий вигляд. — А тепер слухайте, як мій приятель Хозе збирається роздобути тисячу ескудів!